

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

Kmetovalec* izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 11.

V Ljubljani, 15. junija 1897.

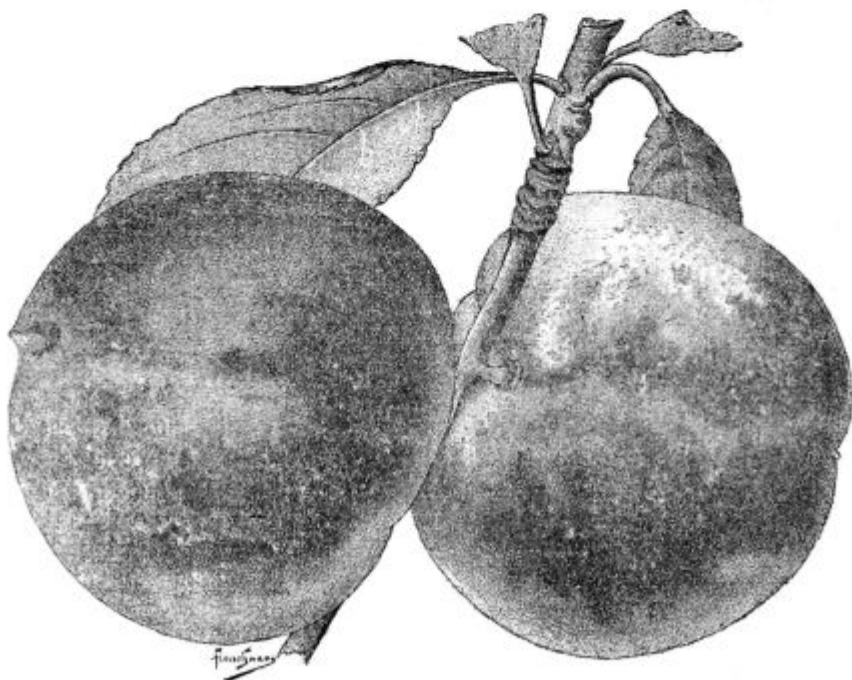
Leto XIV.

Obseg: Gola breskev „Gošejeva ljubljenska“. — Krajevna društva za zavarovanje živine. — Gnojenje zelenjadnih vrtov. — Ohranitev rodovitnosti sadnim drevesom. — Nepravilno varovanje konj — Kako spoznamo vrednost sena. — Kako preprečiti prepozne roje. — Prasiči na paši. — Pokončevanje krvave ušice na jablanah. — Prirezovanje volovskih parkljev. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene.

Gola breskev „Gošejeva ljubljenska“.

Breskev golic imamo v Avstriji malo, pač pa so bolj razširjene po Angleškem, kjer jim pravijo nektarine, po Francoskem, kjer jih imenujejo brunjone, ter po Belgiji. Toda tudi pri nas je zanimanje za golic od leta de leta večje, kar je popolnoma prav, kajti te breskve so zelo slastne in boljše za namakanje v vinu, kakor navadne. Za vzgojo na prostem se breskve golic ne priporočajo, ampak za brajde, na katerih se posebno v južno-vzhodni do južno-zapadni legi prideluje popolnoma razvito, lepo in okusno sadje. N. Gošé (Gaucher) piše o ti vrsti v „Umnem sadjarju“ tako le: Gošejeva ljubljenska je nastala iz koščice golic „bowden“, ktero sem vsadil 1882. leta. 1886. l. mi je prvokrat rodila. Drevo je krepke

rasti, je dobro prebilo preteklo zimo, ko je bilo trikrat mraza do 30° C, je rodovito ter sposobno za večje in za manjše brajdne oblike. V gorkejših krajih, v zavetni

Podoba 24.

legi in v gorkih tleh se tudi lahko vzgaja kot grm, kot pol visoko in visokodebelno drevo. Sad (pod. 24.) je debel, okroglast, nekoliko koničast. Koža je tanka in se lahko lupi; v začetku je zelena, rjavorodečkasta, ko je zrela — meseca septembra — je pa na obsenčeni strani zelekastorumena, na solnčni strani karminasto-ali temnordeča. Meso gre rado od koščice, je belo, prepreženo z belozelenkastimi žilami, razpustno, zelo sočno, zelo poživiljajoče in prav izbornega, posebnega

okusa. Drevesca se dobivajo pri Nikolaju Gošju (Gaucher) v Stutgartu.

Krajevna društva za zavarovanje živine.

Nihče ne more tajiti, da naši kmetovalci ne napredujejo. To se ponavlja dokazuje tudi s tem, da izmed njih samih prihajajo predlogi, oziroma podvzeta, ki spričujejo, da se kmetovalci vedno bolj zavedajo svojih dolžnostij. V poslednjem času se pogosto čuje o snovanju krajevnih zavarovalnic proti škodi pri živini, in kranjska kmetijska družba, kakor tudi uredništvo našega lista, sta glede tega dobila že več vprašanj. Posebno nas vprašujejo po pravilih takih zavarovalnih društev. Na ta vprašanja odgovarjamo s tem spisom obširneje.

Velikih društev, ki bi zavarovala živino, pri nas v Avstriji ni in tudi drugod ne dosti, ker se morajo taka društva navadno boriti s tolikimi težkočami, da kmalu prenehajo. Moravska dežela je naredila pač deželno in prisilno zavarovalnico proti škodi pri živini, a dosedanje izkušnje niso kaj ugodne. Drugače je pa z manjšimi zavarovalnicami, ki delujejo le v eni fari ali občini, in sicer vzajemno, t. j. posamezni posestniki živine se med seboj zavarujejo. Take vzajemne zavarovalne družbe proti škodi pri živini, delujoče le v eni občini ali fari, pa morejo prav dobro uspevati, če se najdejo požrtvovalni možje, ki znajo društvo voditi. Prvi pogoj uspevanju takega društva so dobra pravila, ktera že ob vsem pričetku ne dopuščajo takega ravnanja od strani vodstva ali pa od strani gospodarjev živine, ki bi utegnili društvu škodovati. Iz tega vzroka objavljamo v nastopnih vrstah tista določila, ktera je po mnogih izkušnjah na Nemškem treba sprejeti v pravila teh zavarovalnih društev.

1.) Društveniki morajo zavarovati vso svojo živino. Zavarovanje posameznih živalij se pravilno ne sme dopuščati, kajti posestniki bi potem zavarovali le one živali, ki so najbolj v nevarnosti.

2.) Zavarovati se ne morejo:

- a) bolne živali in take, o katerih se sumi, da so bolne;
- b) zelo mršave živali;
- c) goveda v starosti pod 3 meseci in nad 12 leti.

3.) Društvu ne smejo pristopiti:

- a) osebe, ki nemarno oskrbujejo svojo živino;
- b) osebe, ki tržijo z živino (kterim je živinska kupčija obrt).

4.) Iz društva se izključijo:

- a) društveniki, ki skušajo društvo ogoljufati;
- b) društveniki, ki navzlic večkratnim opominom ne spolnjujejo društvenih dolžnostij.

5.) Cenitev onih živalij, ki se zavarujejo, morajo izvršiti 3 društveniki, kateri se v ta namen izvolijo. V večjih društvih naj cenilci dobivajo za svoj trud zmerno plačilo. Pri cenitvi naj se kar najnatančneje mogoče določi resnična vrednost živalij.

6.) Proti cenitvi se zavarovalec lahko pritoži pri načelnikstvu. Ako zavarovalec zahteva, dá naj se mu izpisek iz zavarovalne knjige.

7.) Živali naj se vpisujejo po spolu, starosti, barvi, znamenjih, plemenu in načinu koristij, ktere nam dajo.

8.) Dvakrat v letu, spomladi in jeseni, naj v ta namen izvoljena cenilna komisija pregleda zavarovane živali. Ta komisija mora določiti:

- a) ali so zavarovane vse živali, ktere se lahko zavarujejo;
- b) ali se morda ni podtaknila kaka tuja žival;
- c) ob enem mora komisija določiti vrednost zavarovanih živalij za prihodnjega pol leta.

Izredna ogledovanja odredi načelnikstvo, ako se društveniki zagreše proti društvenim pravilom.

9.) Ako društveniki med seboj zamené zavarovane živali, morajo to naznaniti v 3 dneh.

10.) Nakup in prodajo je tudi treba naznaniti v 3 dneh.

11.) Ako se kaka zavarovana žival proda, s tem za njo neha zavarovalna dolžnost. Nasprotno pa mora društvo določeni čas jamčiti za postavne napake.

12.) Društveniki 1. dan januarija in 1. dan julija lahko naznanijo svoj izstop iz društva; ostanejo pa društveniki še pol leta.

13.) Ako zavarovane živali zbole ali se zgodi kaka nesreča, mora posestnik to takoj naznaniti načelnikstvu.

14.) Društveni odbor potem sklene, ali naj se pokliče živinozdravnik ali ne.

15.) V nujnih slučajih odbor lahko ukaže, da se žival takoj ubije. Navadno pa naj se za svet povpraša živinozdravnik, ali naj se obolela ali ponesrečila žival odstrani ali ne.

V nujnih slučajih, kadar na pr. žival napenja, tudi posestnik sam lahko žival ubije, ne da bi bil poprej dobil dovoljenje za to. Zato pa mora posestnik to takoj naznaniti načelnikstvu in povedati vzroke, zakaj je žival ubil.

16.) Za določitev odškodnine je merodajna vsakega pol leta določena zavarovalna vsota. Ako se živali prodajo pod ceno, ki je bila nazadnje določena, in se pri zaklanju pokaže nižja kakovost, potem se pri določitvi odškodnine ne vzame za merilo cenilna vrednost, ampak prodajna cena. Ako pa se kaka taka žival proda nad cenilno vrednostjo, potem ostane merodajna zavarovalna vrednost.

17.) Odškodnina naj znaša pri živalih, zaklanih v sili, 75—80 %, za živali, ki so poginile, 70 % izračunjene škode. To naj bo zato, da živinorejci ne bodo nebrizni in ne bodo zamudili žival v sili zaklati, ako bi bilo treba.

18.) Nikaka odškodnina naj se ne dovoli:

- a) ako so živali poginile ali so jih zahlali vsled kake kužne bolezni, zaradi ktere odškoduje država;
- b) ako se je zavarovanec zelo pregrešil pri oskrbovanju ali pri porabi živalij;
- c) ako posestnik ni ubogal živinozdravnika;
- d) ako je kaka žival zaradi kake postavne napake poginila v postavno določenem času;
- e) ako se je prijava iz nemarnosti opustila;
- f) ako je posestnik žival svojevoljno v sili zaklal ali pa se je ustavljal zaklanju, ktero je ukazalo načelnikstvo.

19.) Zaklano žival prevzame društvo. Društvo pa porabne dele zaklane ali pogible živali lahko prepusti posestniku ter mu jih primerno zaračuni.

20.) Ako se meso zaklane živali spozna za neužitno ali za slabo, potem trpi društvo 75 % škode, vračunši nastale troške.

Tudi v tem slučaju posestnik porabne dele lahko prevzame po primerni ceni.

21.) Za prodano klavno živino se ne plača odškodnina;

- a) ako je postavno določeni čas že minul pri zaklanju;
- b) ako se zaklanje ni takoj naznanilo;
- c) ako ni mogoče nedvojbeno dokazati, da je bila zaklana žival res zavarovana.

22.) Izplačanje odškodnine naj društvo takoj nakaže, ko je pripoznalo, da je dolžno plačati odškodnino. Na vsak način pa se mora izplačati v 8 dneh.

Ako naj društvo doseže namen, potem morajo zavarovanci kmalu dobivati odškodnino, da v gospodarstvu ne pridejo v neprimilike in da ne pridejo skopuhom v roke.

23.) Pri vzprejetju kake nove živali naj se plača $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ % določene zavarovalne vrednosti za rezervni zaklad.

24.) Za pokrivanje škod naj se vsako leto pobirajo premije v znesku 1 % zavarovalne vsote, in sicer vsakega pol leta naprej. Ako te premije ne zadoščajo za pokritje stroškov in škod, potem naj se prihodnjega pol leta pobere doklade, s katerimi se popolnoma pokrijejo izdatki.

25.) Sredstva za takojšnje pokritje nastalih škod naj se vzamejo:

- a) iz enoodstotnih polletno naprej plačanih prispevkov;
- b) ako ne zadoščajo ti, začasno iz rezervnega zaklada.

26.) Ako rezervni zaklad presega petkratni znesek letnih doneskov, potem se vstopnine in obresti rezervnega zaklada lahko porabljajo za pokritje škod in slučajnih stroškov za pregledovanje živine. Vsakakor pa je potrebno, da se določeni doneski naprej pobirajo in da se nabere primeren rezervni zaklad.

Izkušnja je pokazala, da so tista krajevna društva za zavarovanje živine kmalu prišla na nič, ki so še le tedaj pobirala doneske za pokritje škode, ko je škoda nastala. Vselej je dolgo časa trpelo, predno so zbrali odškodnino, oškodovanec pa je zopet bil navezan na posojilo.

Ako je škodo večkrat imel eden in isti zavarovanec, so se drugi posestniki branili plačati svoje doneske in so dolžili nebržnosti onega posestnika, ki je večkrat imel škodo. Redno so se razmere končale s splošno nezadovoljnostjo, s prepripirom in z razhodom društva.

Nasprotno pa pobiranje doneskov naprej ne dela težkoč, ker noben posestnik ne ve, ali morda ti prispevki ne bodo tudi njemu na korist.

Najbolje uspevajo ona krajevna društva, ki so si šečasom nabrala primerno rezervo, ki jim omogoča hitro plačevanje odškodnin.

Gnojenje zelenjadnih vrtov.

Vsaka zelenjava ima toliko večjo vrednost za kuhinjo, kolikor hitreje je zrastle. Vzrok temu je mehkoča stanic. Če zelenjava raste hitro, so stanice mehke in tanke, če raste počasi, so pa trdeješe.

Z gnojenjem nečemo le pridelati gotovih vrst zelenjave, ampak tudi kolikor mogoče pospešiti njih rast, da bi bile okusnejše. V to pa ne zadošča navadno gnojenje, marveč je potrebna posebno znatna pognojitev.

Naše vrste zelenjav potrebujejo izredno mnogo hlevskega gnoja. Če je skrbjeno za potrebno vlažnost, se v tem oziru skoraj ne more preveč storiti.

Navadno se v zelenjadnem vrtu rabi preležan, na pol razpadel kravjek; v njem dobi zemlja rahljajoče sprstenine, pa tudi redilnih snovi, kakeršnih zelenjava sploh potrebuje. Koristno je, ako se temu hlevskemu gnoju doda še nekoliko superfosfata, ker večina naših zelenjav ne dobi v zemlji in v gnoju za prav krepek razvoj potrebne množine fosforove kisline. Superfosfat je torej najbolj pripraven, ker se lahko razkroji in začne hitro vplivati. Posebno se ta primes gnoja priporoča za gnojenje čebuli in zeleni.

V zelenjadnih vrtih se rabi tudi gnoj iz stranišč, in sicer s prav dobrim uspehom pri vseh rastlinah, ki potrebujejo mnogo fosforove kisline. Ako se rabi sam, uspeh ni tako ugoden, kajti dasi je v človeškem blatu mnogo fosforove kisline in dušika, se mesto potrebnega kalija nahaja v njem natron, kterege naše zelenjave,

izvemši šparglje in špinačo, ne potrebujejo mnogo. Zategadelj je dobro, ako se gnoj iz stranišč porablja samo pomešan z lesnim pepelom. Ako se gnoj še pred zimo spravi na vrt, ga ne kaže pustiti na kupcih, marveč ga je treba enakomerno raztrositi. Ako posamezni kupci dlje časa leže, jih izpere dež in potem povzroča ta gnoj na dotičnih mestih neerakomerno rast. Kriva je misel, da se manj gnojne moči izgube, če gnoj ostane v majhnih kupcih; če je raztrošen, se čez zimo nič ne razkroji, kar se vsaj nekoliko zgodi, če leži v kupcih. Vse raztopne snovi spravi sneg in dež iz raztrošenega gnoja, enakomerno v zemljo, tako, da se skoraj nič ne izgubi.

Tekoča gnojila (gnojnice itd.) se rabijo zlasti pri zelenjavah, katere imajo rade na novo pognojeno zemljo in katerih mehkoča je odvisna od hitre rasti, tako pri solati, pri kolerabi itd. Tekoča gnojila naj se rabijo le ob dežju ali kadar je mrzlo, nikdar pa ne tedaj, kadar sije solnce ali je suša, ker sicer ožgō korenine.

Jako prezirano, pa vender izborna gnojilo so saje, ktere najmočnejše vplivajo, ako rabimo same, v peščeni ali v apneni zemlji. Zmešajo se pa lahko tudi z zemljo in z apnom in se rabijo kot mešanec.

Ohranitev rodovitnosti sadnim drevesom.

Kadar je dobra sadna letina, mislijo sadjarji, da bodo drevesa v naslednjem letu manj rodovita, češ, da bodo potrebovala eno ali več let, da se odpočijejo. Ta nazor je opravičen samo tam, kjer so drevesa prepuščena sama sebi. Ako drevo vse redilne snovi porabi za razvoj sadu, je naravno, da to ovira tvorjenje cvetnih oces. Potem seveda poteče nekaj časa, predno se sadna očesa morejo razviti toliko, da more drevo cvesti in roditi sad. Neenakomerna rodovitnost pa se prepreči, ako se drevesa s pravočasnim obrezovanjem pomlajajo in ako se jim primerno gnoji. Namen dobrega in primerne obrezovanja je, odstraniti vse, kar ni potrebno, in skrbeti za to, da se sad bolje redi; povrh pa, da ostane toliko sokov, da se morejo razviti očesa za prihodnje leto. Seveda se mora to čiščenje in pomlajanje dreves vršiti skrbno in pravilno. Kdor stvari ne razume, naj jo raje prepusti zanesljivemu sadjarju. Kar je sadje vzelo zemlji redilnih snovi, se morajo nadomestiti s primernim gnojenjem. Pri tem je treba paziti, da pride gnoj do spodnje plasti. Žal, da se pogostoma vidi, da sadna drevesa stoje v gosti travi, dasi bi bilo treba drevesni kolobar prekopati spomladi in v pozni jeseni. Na travnikih, na katerih rastejo sadna drevesa, se gnoj — ako se drevesom splah gnoji — navadno raztrosi samo po zemlji, ali se le površno podkoplje. V tem slučaju gnojenje koristi bore malo; pognojilo se je travi, ne drevesu. Predno pridejo redilne tvarine gnoja do uživalnih korenin drevesnih, posrkajo in porabijo že vse travne korenine. Z železnim drogom, s katerim se delajo luknje, ali z drugimi takimi pripravami naj se omogoči, da preide gnoj res do spodnjih plastij.

Nepravilno varovanje konj.

Lastniki konj puste večkrat svoje dela vajene konje dolgo časa v hlevu in jih pitajo, da bi jih potem nakrat rabili za tem težja dela. Že če mora konj kak dan kam dalj iti kakor navadno, se čuje: „Konja pustim nekaj dni v hlevu, ker mislim z njim na težavno pot“. Tako varovanje konj je popolnoma napačno in naravnost

škodljivo. Ako pride tak konj iz hleva, dela v začetku tako hitro in živahno, da ga je treba pridrževati, in to potrjuje jahalčevo ali voznikovo mnenje, da varovanje daje moč. Ta moč ni trajna in začne kmalu pojemati; naravna posledica je, da se konj začne močno potiti, da oslabi in „lena“ žival se mora z bičem in z ostrogami priganjati na hitrejše delo. Ako je konj flegmatične narave, je očitane „lenobe“ nekako opravičeno, ako pa je sicer hiter, potem ne peša pri delu iz lenobe, marveč vsled pomanjkanja moči. Konj ne more delati, ker je predolgo počival in ni za delo pripravljen. Nepravilno ravnanje je oškodilo njegovo moč. Ako stoji sicer zdrav in za delo namenjen konj dlje časa v hlevu, ne da bi kaj delal, in če dobiva dosti krme, nabira v trebušni votlini mast, plučno delovanje oslabi, mišice in kite pa izgube nekoliko moči, ker so predolgo počivale. Tudi kožo slabi dolgo počivanje, čeprav se konj snaži. Konj izgubi gibčnost nog, dobi kratko sapo in pogostoma se napravi na koži še izpuščaji. Popolnoma poraben za delo postane tak konj samo, če se počasi zopet vadi na delo, in sicer na vedno težavnejše delo, ki pa nikdar ne sme presegati njegovih močij. Na ta način si konj zopet okrepi mišice in se iznebi masti.

Kdor izkuša škodljivi vpliv dolgega počivanja v hlevu popraviti s tem, da zdravemu, za delo namenjenemu konju zmanjša množino krme, ktere je vajen, spozna hitro, da je slabo ukrenil, ker konj potem še hitreje peša. Posebno hitro opešajo tisti konji, kateri so vajeni majhnih presledkov pri delu. Ako se konj rabi za tako delo, pri katerem ne more počasi korakati, zadošča že nekaj dni počitka, da izgubi moči. Kdor hoče konja varovati, mora skrbeti, da se bo zadosti gibal. Ravnanje se mora pri tem po kakovosti dela in ga vaditi tako, da se vsaj približno pripravi na delo, za katero je potem namenjen.

Kako spoznamo vrednost sena.

Ker je seno kot krma za naše domače živali velike važnosti in ker je njegova vrednost zelo različna, naj bi se kmetovalec oziral na te le podatke.

Razmerje senove vrednosti je lahko zelo različno; redilnost in prebavnost določujeta pred vsem dobroto sena. Tako lahko omahuje pri senu prebavnost suhih delov med 6 do 20 odstotki, prebavnost beljakovin pa med 39 do 70 odstotki. Seno iz daljše trave, ki se pokosi, predno odcvete, ima mnogo več redilnih snovij ter se bolj prebavi kakor seno iz starejše trave, pri kateri je seme večinoma že izpadlo. Seno iz stare trave, ki se je že osula, ima zelo dolge bilke ter ni več tako kockasto, ni nežno in nima mnogo listov. Tako seno ima bilke, ki so bolj lesene in slamne; pri natančnem opazovanju se dobé bilke, iz katerih pri tresenju izpada seme.

Otava, ki se je kosila v enako ugodnih razmerah kakor seno, ima isto redilnost, kakor seno; prebavlja se pa lažje. Ako je otava nepoškodovana, je sploh boljše od prve košnje, ker je iz mlajših, nežnejših rastlinskih delov, ki imajo več dušika in manj lesne vlaknine.

Posebni znaki, po katerih sodimo, da je seno dobro in zdravo, so ti le: Najboljše in najdragocenejše seno je ono, ki se po uže navedenih znamenjih ni kosilo prepozno, katero torej ni predolgo ter ima sladke trave z nežnimi stebli in obilim listjem. Tako seno je pomešano z blagodišečimi travami, zlasti z raznovrstno deteljo in stročnicami, ako je zrastle na solčnih, ne premokrih travnikih. Tako seno ni le zdravo, temveč so v njem

tudi vse redilne snovi prebavne. Na mnogih tleh raste le take trave in zelišča, ki delajo senu posebno prijetno in dišečo vonjavo ter mu pomnožujejo prebavnost in okus. Sem spada medena detelja in rosulja, v kateri se nahaja „kumarin“, ki daje skoro vsakemu senu prijeten vonj.

Voda, ktere ima sveža trava mnogo, se gubi tudi potem, kadar seno leži na tleh, ker vlažnost izhlapeva. Pri tem procesu (tako zvanem potenju), ki traja štiri do osem tednov, se gubi močni vonj in ostrí okus, kateri se čuti v začetku. Zato se da sklepati, da je seno, ki ima slab duh ali ga pa sploh nima, staro in nima več vse redilne vrednosti.

Kako se mora seno ceniti po videzu (kar je za kmetovalca zelo važno), preiskoval je natančno prof. E. Špindler na dunajskem semnju za seno. Našel je, da je seno toliko večje redilne vrednosti in toliko dražje, čim več ima detelje in stročnic; da je pa tem slabše, kolikor več ima v sebi kislíh trav. Vzrok tej trditvi je ta, da kisle trave obstoje iz delov, ki so malo ali pa nič vredni, ali celo škodljivi; stročnice pa so najdragocenejše rastline naših travnikov.

Vse kisle trave v senu imajo najmanj vrednosti med vsemi. Hočem jih nekoliko opisati in navesti splošne znake, po katerih jih bode lahko spoznal vsakdo. Seno z mokrih, kislíh travnikov je slabo ter je glede redilnosti in zdravja mnogo manjše vrednosti, kakor sladko seno. Kislo seno se spozna po debelih, ločku podobnih travah, ki rastejo zlasti na kislí zemlji (na močvirnih tleh), na mokrih, nizko razprostirajočih se livadah. Te trave dobro pozna vsak rastlinoslovec in več poznavelec sena. Ako potipljemo kislo seno, šumi ter je krhko in bolj trdo ter lažje vreže v prste kakor sladko seno; sladko seno je pa mehko, rahlo in šumi slabše in bolj tiho, ako je premetavamo.

Ker so stebila trav v kislem senu trda in žilava (zategla), štrlé pri nalaganju na vse strani in se vsled tega kislo seno ne da tako lepo in trdno naložiti, kakor pa mehko in sladko seno, tako da se na isti voz naloži skoraj za tretjino več sladkega sena, kakor kislega. Tudi ta znak bi bil v navadnem življenju dober. Ako primemo z levo roko bilko kislega sena pri vrhu ter potegnemo s palcem in kazalcem desne roke tesno ob stebelu v nasprotno mer, vrežemo se v roko. Bilka kisle trave ima namreč mnogo ostríh dlakic, ki so značilne za njo. Ako pa ravnamo tako z bilko sladke trave, ki je rastla na sladki, višji zemlji, ne bomo imeli neprijetnega občutka.

Drugi znaki, po katerih se kislo seno loči od sladkega, se kažejo tudi v tem, da je bilka sladkega sena okroglasta, bilka in listje kisle trave je pa navadno zavito ali se zavija vsaj proti sredini. Dobro seno moramo spraviti pred cvetjem. Seno, spravljeno na ta način, ni predolgo ter je primerno mehko. Seno, ki je pokošeno, ko je uže odcvetelo, ima vedno daljša in bolj lesena stebila. Pri sladkem senu je navadno tudi več listja kakor pri kislem, v katerem se vidi mnogo trdih stebel.

Ako se v obče reče, da se seno, ki je dobro in brez pogrška, odlikuje po dobri, zdravi barvi in prijetnem duhu, opravičena je taka trditev le pri gotovih pogojih in velja le ondi, kjer mislimo sploh le na zdravo, sladko in nežno (mehko) seno. Tudi kislo seno ima lahko včasih dober duh in dobro barvo, pa je vendar malo vredno.

Kako preprečiti prepozne roje.

Večkrat se prigodi, da kak prvi roj ali pa še celo kak drug roj malo časa prej, predno je treba čebela

poslati v ajdo, ali pa še celo tudi takrat, kadar čebele uže ajdo bero. Vsak čebelar pa vé, da je to slabo, zakaj roj takega panja si ne more več kaj prida pomagati, ker je uže prepozno; tak izrojek sam pa večidel izgubi matičo zato, ker jo ob ajdovi paši med velikim tropom čebel malokdaj srečno oplemeni. Zato si tudi izurjeni čebelarji na mnoge načine prizadevajo, da bi svojim panjem zabranili tako prepozno rojenje. Tako na priliko nakladajo panjem škatle, trgajo iz njih matično zalego itd., pa vse to včasih nič ne pomaga; panj vender le roji.

Ako imaš panje s premičnimi satniki, prav lahko vsakemu panju ubraniš, da ti ne bo rojil prepozno, in sicer tako le:

Vzemi panj, kateri ti hoče prepozno rojiti, iz uljnaka, odkrij ga in vzdigni sat za satom iz njega. Če uže na kakem satu zapaziš matično zalego, pokončaj jo. Ker lahko vsak sat posebej vzdigneš iz panja, dobil boš tudi lahko vsak lonček, v katerem je matična zalega, da jo pokončaš. Ko si to dovršil, vzemi sitnežu še kaka dva sata, ktera sta zelo napolnjena z zalego, in daj mu namestu njih dva prazna sata, ali, če hočeš, kar je še bolje, le dva prazna satnika ali romčka. S tem, da si vzel panju dva sata, ki sta napolnjena z zalego, vzel si mu tudi uže veliko moči; vzel si mu namreč toliko čebel, kolikor se jih bo izleglo iz teh dveh zaleženih satov. Panj, kateremu si naredil tako veliko škodo, prizadejal si bo vse, da bi to kvaro kakor hitro mogoče zopet popravil, posebno če mu namesto dveh odvzetih satov, ki sta bila polna zalege, daš le dva prazna satnika ali romčka. Delal bo na vse kriplje, tako, da se boš čudil, dva nova sata, ker čebele med satovjem ne morejo trpeti praznega prostora. Ako ti panj, potem ko je to škodo popravil, le hoče rojiti, vzemi mu zopet kaka dva z zalego napolnjena sata in mu zopet daj namestu njih dve prazni letvici ali dva prazna romčka itd. Tako utegneš dvakrat, trikrat ali, če se ti potrebno zdi, še večkrat narediti, potem ti panj gotovo ne roji.

Ako bi pa še pri vsem tem kakemu panju ne mogel ubraniti, da bi ti ne rojil prepozno, pobereš mu lahko tudi prav vse zaležene satove in mu namesto njih daš samo prazne satove, potem naj ti pa sitnež roji, če more.

Pa me boš morebiti vprašal: No, kam bom pa dejal z zalego napolnjene satove, ktere sem vzel panju, ki mi je prepozno hotel rojiti?

Prijatelj! če imaš panje s premičnim satovjem, imel boš med njimi tudi gotovo nekatere bolj pičle drujce, tretjince itd. Daj vsakemu teh revežev po en sat, ki je poln zalege, ali pa tudi po dva, če jih more obsesti, da se mu zalega ne prehladi, in tako imaš dvojen dobiček; sitnemu panju si ubranil, da ti ni prepozno rojil, svoje bolj slabe panje si pa popravil, da so dobri.

Če čebelar ravna na ta način ter svojim premočnim panjem nekatere z zalego napolnjene satove odvzame, pa jih da svojim bolj slabim panjem, lahko vse svoje panje tako uravna, da so skoraj vsi enake moči, kadar jih pošlje v ajdovo pašo.

Prasiči na paši.

Prasičja paša je velike koristi, ker se z njo prihrani mnogo druge krme. Prasiči se znajo prav spretno pasti in prav lahko prenašajo razne vremenske izpremembe.

Ob enem se prasiči, ki so namenjeni za prodaj, na paši utrdijo ter jim hoja od kraja do kraja ne škoduje toliko. Sicer pa tudi plemenski prasiči bolje uspevajo, če

se spuščajo na pašo, kakor pa, če so vedno zaprti v za-duhlih svinjakihi.

Dokazano je namreč, da so prasiči, ki hodijo na pašo, rodovitnejši kakor oni, ki so vedno zaprti v svinjakihi. Paša tudi takim prasičem ugaja, ki so uže nekoliko pomešani z angleško pasmo; vender pa taki prasiči niso tako trdni, kakor domači. Prasiči pojedjo na pašnikih vse bujno in visoko rastoče rastline, za ktere ne mara ne goved ne ovce; vse raznovrstne rastline, ki rasto po senčnatih in močvirnih mestih, in sicer nič ne hasnijo, potem korenine raznih trav in zelišč po njivah in pa zrnje, ktero odpade med žetvijo na polju, in pa črve in mrčese; vse to pojedjo prasiči s slastjo. Na ta način prasiči uničijo mnogo plevla in škodljivih živalij po livadah in po polju.

Vlažna senčna mesta ob rekah, opuščene njive, strnišča, njive, na katerih je rastel krompir ali repa, in polja, kjer je bila detelja, dajo večkrat prasičem toliko hrane, da je imajo dosti in jim ni treba dajati drugega živeža. Sicer pa prasiči zjutraj toliko časa ne smejo na pašo, dokler ne izgine rosa. Prasiči se morajo na pašo goniti mirno in počasi in je treba na to paziti, da jih nagli pastirski psi, ki radi grizejo, ne nadlegujejo preveč.

Opoldanski počitek po leti naj se odmeri z ozirom na vročino; pri večji vročini naj prasiči počivajo dalj, pri manjši pa manj časa. Počivajo naj prasiči na senčnih mestih, ob z grmičjem obrastenih vodah ali pa ob kraju gozdov, da lahko pijejo, kadar jim je drago, da se valjajo po hladni zemlji in se, kar je še najbolje, tudi lahko kopljejo in ohladi v vodi. Ako bi pa taka mesta bila preoddaljena ali bi jih sploh ne bilo, potem naj se prasiči priženo v hladne hleve, da ne bodo trpeli preveč žeje in prehulo vročino na pekočem solncu ter ne bodo primorani počivati na peščenih tleh, ker bi jim to utegnulo povzročiti vranični prisad. Zvečer je prasiče treba gnati s paše pred roso. Ako bi pa prasiči na paši ne našli dovolj živeža, poklada naj se jim po nekoliko zjutraj, predno gredo na pašo, in pa zvečer, ko se zopet vrnejo.

Kdor bi to opuščal ter se zanašal, da bodo prasiči to, česar jim na paši nedostaja v začetku, nadomestili pozneje, ko bode paša izdatnejša, škodoval bi si zelo. Prasiči bi mu namreč ostali majhni, slabo vzrastli in bi se slabo pitali.

Pokončevanje krvave ušice na jablanah.

Visoka c. kr. kranjska deželna vlada je razglasila za pokončevanje krvave ušice na jablanah naslednje:

Po poskušnjah na deželni kmetijski šoli v Šmihelu z raznimi sredstvi za pokončevanje krvave ušice na jablanah (*schizoneura lanigera*) so se čez dalj časa obnesli zlasti oni strupi za mrčes, ki so tako sestavljeni, da ovlažijo prostore, v katerih se skriva ta mrčes.

Pred vsem drugim je za to najprimernejša Nesslerjeva tekočina, ki obstoji iz 40 gr kolomaznega mila, 50 gr amilovega alkohola, 35 gr virginijevega izvlečka in 200 gr špirta v litru vode.

Pri pokončevanju se je treba ravnati po teh le navodilih:

1.) Cepiči, oziroma tudi jablane, ki se naroče, se morajo pred porabo drgniti s krtačo in omiti z Nesslerjevim strupom zoper mrčes.

2.) Šadna drevesa, ki so prejšnje leto bolehalo vsled krvave ušice, se morajo pozimi in v zgodnji pomladi pregledati, in mesta, na katerih se je zbiral mrčes, očediti z žično krtačo. Ko se je to izvršilo, se rabi Nesslerjev strup zoper mrčes, ali mešanica iz loja ali olja s tekočim dre-

vesnim voskom. Poslednja mešanica deluje mehanično, ker mrčesu odtegne potrebni zrak.

3.) Pritlikavcem ali divjakom se tudi odkopljejo korenine, da se more pokončati tam zbrani mrčes.

4.) Vsako bolno mesto, o katerem se sluti, da se na njem zbira mrčes, se zaznamuje z belimi ali rdečimi trakovi, da se tako olajša poznejše pokončevanje.

5.) Spomladi, meseca marcija pričenši, kadar se je zimska zalega pomnožila ter se začenja seliti, in vse leto se morajo sumljiva drevesa vsakih štirinajst dni pregledati in osnažiti. S tem se namreč zaprečuje naselitev letkečega zaroda. V suhem, vročem poletnem vremenu se mrčes ne razširja tako hudo, zato pa mu tem bolj ugaja vlažno jesensko vreme.

6.) Da se olajša pokončevanje, utegne biti v posebnih slučajih primerno, drevesu krono po zimi pomladiti. V takem slučaju pa se morajo rane na drevesu dobro zamazati z drevesnim voskom. Odrezano vejevje naj se sežge.

7.) Temeljito in vztrajno preiskovanje in z največjo natančnostjo izvrševano čenje je za bolno drevo večjega pomena, kakor vse zoper ta mrčes rabljene tekočine (mazila).

Prerezovanje volovskih parkljev.

Kakor konjem kopita, je volom večkrat treba prirezati parklje. Ker so goveji parklji bolj mehki kakor konjska kopita in se tudi prej obrabijo, je neobhodno potrebno, da jih podkujemo, ako hočemo, da bode goved po trdih tleh laže vozila. Oba goveja parklja skupaj sta podobna konjskemu kopitu. Vsak parkelj za se ima pa stransko in notranjo steno in podplat. Vsak parkelj je zakrivljen od spredaj na znotraj, podplata pa sta ploščnata. Kakor se širi kopito, širita se tudi parklja. To se najbolj godi vsled hoje, pri kateri se širi tudi precep med parkljema. Stranska parkljeva stena je obokana in je debetejša kakor navpično stoječa, nekoliko ovita notranja stena. Zadnja parklja sta daljša in tanjša kakor prednja. Parkljev rog posebno hitro raste v hlevu ter postane mehek in drobljiv. Večkrat se pripeti, da se parklja prekrizata; zato se pa morata skrajšati. Tu pa nastane vprašanje, za koliko naj ju skrajšamo.

Pripomniti moramo, da parklja tvorita, ako stojita pravilno drug poleg drugega, malone krog. Ako torej hočemo parklje na koncih prirezati, skrbeti moramo, da živina stopi na trdno podlogo. Ako hočemo parklje podkovati, napraviti moramo za vsak parkelj posebno, primerno podkev, ki je natančno izdelana po podplatu tistega parklja, na katerega, jo hočemo pribiti. Ker bi pa ta podkve premalo držala, ker se na notranji rob zaradi pod rogom ležeče žilnate plasti ne zabije nič žrebljev, se od notranjega roba bolj proti prednjemu koncu kvišku potegne tanek jezik, ki gre tikoma notranje parkljeve stene kvišku in se potem ob zunanji steni zakrivi ali pripogne.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 98. Na zeleno cepljene trte so se dobro prijele; toda od onih, ktere sem cepil od 25. dne aprila do 10. dne maja, se je sedaj mnogo cepičev odvalilo, dočim one, ktere sem cepil od 15. dne maja do 3. dne junija, dobro rasto. Kaj je temu vzrok? (F. K. v L.)

Odgovor: Da se so cepiči odvalili, je vzrok prezgodnje cepljenje, ker sta bila podloga in cepič še prenežna.

Vprašanje 99. V svojem vinogradu imam trte, ki so spomladi lepo pognale, sedaj so se pa kar naenkrat posušile. Pošljem Vam eno korenino na ogled. Les pod zemljo se kar posuši in skozi in skozi sčrni. Kakšna bolezen je to? (J. M. v V.)

Odgovor: Iz poslanega suhega in golega kosa srčne korenine ne moremo spoznati, kaj je Vašim trtam, a bržkone je vzrok trtna uš. Priporočamo Vam, da daste svoj vinograd pregledati po veččaku, ki Vam bo določno povedal vzrok bolezni Vaših trt.

Vprašanje 100. Moji kobili je molj žimo, zato se bojim, da pride popolnoma ob rep. Kako naj uničim molja? (R. T. v H.)

Odgovor: Mrčes, ki kobili žre žimo, ni molj ampak uš iz vrste „mallophaga“, ki razjeda dlako, žimo, volno, perje na pticah in t. d. Taka konjska uš se imenuje „Trichodectes pilosus“. Najboljše in najhitreje delujoče sredstvo proti njej je siva maža iz živega srebra, kakeršno dobite v vsaki lekarni.

Vprašanje 101. Na vrtu mi gliste delajo silno škodo. Kako naj jih preženem? (K. T. na B.)

Odgovor: Ni še dognano, če podzemeljski črv ali, kakor mu Vi pravite, glista res izpodjeda rastline. Pa bodisi kakor koli, edino sredstvo za zatiranje je to, da se pobira in uničuje. O zatiranju podzemeljskega črva piše profesor Erjavec: „Ako imaš v vrtu toliko črvov, da so ti uže več kot nadležni, pobiraj jih zvečer in zjutraj, ali pa, kadar po toplem dežju pridejo na dan, in dajaj jih racam, ki jih prav radi jedó. Predno na črvovito gredico kaj vseješ ali posadiš, polij jo z orehovo obaro, to je z vodo, na kateri si kuhal orehovo listje (perje) ali pa orehovo oblakovino. Ta grenka voda jih prižene na vrh. Tudi močna gnojnica jim ni prijetna. Iz cvetličnikov jih odpraviš, ako prst zgoraj pokriješ z mehkim popirjem ter nanj nasiplješ stolčnega žvepla ali apnenega praha. Iz takega lonca neki da gliste spodaj izlezajo ali pa v njih poginejo. Sicer ima pa podzemeljska glista med drugimi živalimi toliko neprijateljev, kakor maloktera druga žival. Najhujši sovražnik ji je menda krt, potem rovka in jež, pa tudi vsakovrstne ptice, posebno ujede, močvirne in povodne ptice jih mnogo pokončajo. Da jih krastače, žabe in ribe radi jedó, je sploh znano, pa tudi nekteri broščji in celo drobne stonoge so jim jako nevarne sovražnice.“

Vprašanje 102. Ali je res, da se orehovo dreve ne sme obrezovati, oziroma, kako in kdaj naj se obrezuje orehovo dreve? (Fr. P. v S.)

Odgovor: Na tak način, kakor se obrezujejo druga drevesa, se orehi nikdar ne obrezujejo, ker tega kronina rast nikakor ne zahteva. Da bi se pa oreh ne smel obrezovati, to je kaj napačno mnenje. Oreh prenese obrezovanje, kakor vsako drugo drevo, samo o pravem času se mora izvršiti. Obrezovati se sme samo tedaj, kadar počiva, torej od tedaj, ko smo ga oklatili, pa do meseca februarja. Zato naj se orehi obrezujejo le jeseni. Pri obrezovanju močnejših vej se mora vsikdar skrbno paziti na to, da se rana skrbno zamaže, ker to drevo rado globoko gnije. Če oreki zmrznejo, kar se pripeti le spomladi, odrežejo se suhe veje še le jeseni. Pomniti pa je treba, da se orehovo drevo z obrezovanjem ne da pomladiti.

Vprašanje 103. Kako se odpravijo kokošim uši? (J. B. v S.)

Odgovor: To, kar se pri perutnini običajno imenuje uši ali kurjenci, so prav za prav ptičje pršice. Napadene kokoši je treba mazati, zlasti ob grebenu in po nogah, koder se delajo grinje, s trpentinovim oljem, s petrolejem, z močno tobakovo vodo ali s čim drugim enakim. Isto tako se mora kurnik skrbno osnažiti, in sicer z vročim lugom, če pa

kurnik ni dosti vreden, je pa najbolje sežgati ga in narediti novega.

Vprašanje 104. Pri nas ima več vasij skupen pašnik, kterega bi radi razdelili, pa ne vemo, kako priti, ker se ena vas upira. kajti tik nje leži ta pašnik in zato ima le ona korist od njega. Kako se doseže razdelitev in kam se je treba obrniti? (C. G. v R)

Odgovor: Razdelitev skupnih zemljišč se pričinja le na prošnjo sodelavnikov ali občine. Ta prošnja se imenuje povzročitev ali, po latinskem jeziku, provokacija. Razdelitev je ali glavna ali nadrobna. Glavna razdelitev je delitev skupnih zemljišč na dvoje ali več skupin, in sicer 1.) med bivšimi gosposkami na eni, občinami ali bivšimi podložniki na drugi strani, ali 2.) med županijami ali občinskimi oddelki, na primer med dvema ali več vasi, ali 3.) med županijami ali občinskimi oddelki na eni in med poljedelskimi združbami na drugi strani. Ako ima na pr. več občin ali vasij skupen pašnik ali gozd, vsaka lahko prosi, naj se razdeli tako, da bode imela sleharna občina ali vas svoj del, kterega smejo odslej uživati samo upravičenci tiste vasi ali občine, kateri je bil oddeljen. Za glavno razdelitev sme prositi vsak upravičen oddenek, ki se hoče ločiti iz skupščine. Ako je tak oddenek županija sama, tedaj ima razdelitveni sklep ukreniti občinski odbor, in deželni odbor mu mora pritrditi. Kadar je število upravičenih posestnikov pri eni stranki gotovo, tedaj mora na Kranjskem vsaj njih tretjina podpisati prošnjo za glavno razdelitev skupnega zemljišča. Če je na primer pri kakem skupnem pašniku upravičenih 9 posestnikov iz prve, 10 iz druge in 15 iz tretje vasi, ter ako hočejo upravičeni posestniki iz prve vasi imeti pašnik zase oddeljen, tedaj morajo prošnjo vložiti 3 posestniki; ako hočejo isto posestniki iz druge vasi, je v to treba prošnje 4 posestnikov, ako oni iz tretje vasi, pa prošnje 5 posestnikov. Prošnjo je treba vložiti na c. kr. deželno komisijo za agrarske operacije v Ljubljani ter mora obsegati: 1.) vsaj splošno oznamenilo ozemlja, ktero naj se podrobno razdeli, oziroma, na katerem naj se uredi pravice; 2.) premično in nepremično imetje, ki spada k skupnemu ozemlju, kakor tudi posebna zemljišča sodelavnikov, ki naj se privzemo v razdelitev ali uredbo; 3.) približno znano število sodelavnikov; 4.) imena predlagateljev.

Gospodarske novice.

* Opozarjamo na redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki bo 8. dne julija t. l., a ne kakor do sedaj običajno v dvorani mestne hiše, temveč v dvorani starega strelišča. Ta prememba se je morala izvršiti, ker popravljajo dvorano v mestni hiši.

* † Gospod Janez Pauser, c. kr. poštar in posestnik v Ribnici ter ud naše družbe, je umrl 2. dne t. m. — 3. dne t. m. je pa umrl gospod dr. Edvard Deu, odvednik v Pestojni ter ud naše družbe od l. 1873. — Naj počivata v miru!

* Modre galice ima družba še kakega pol vagona in jo oddaja po 25 kr. kilogram. Komur je še primanjkuje za drugo, oziroma za tretje škropljenje, naj se takoj zgasi.

* Gumijeve vezi za zeleno cepljenje trt so pošle, zato ne sprejemamo več naročil na nje.

* Požiralnikove cevi za govedo proti napenjanju bo družba zopet dobila te dni ter bo stala ena nekaj čez 4 gld. Te cevi se bodo oddajale le družbenim udom.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vabilo gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske

na OBČNI ZBOR,

ki bode v četrtek, 8. dne julija 1897. l., ob 1/2 9. uri dopoldne v dvorani starega strelišča v Ljubljani.

VZPORED:

- 1.) Prvomestnik prične zborovanje.
- 2.) Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1896.
- 3.) Predložitev družbinega računa za leto 1896. in proračuna za leto 1898. (Račun in proračun se pošljeta gg. družabnikom še o pravem času, razporejena sta pa v nadroben pregled v pisarni kmetijske družbe.)
- 4.) Volitev družbinega podpredsednika namesto umrlega dosedanjega podpredsednika gospoda grajščaka Jos. Fr. Seuniga.
- 5.) Volitev enega odbornika namesto po pravilih izstopivšega gospoda knezoškofjskega tajnika Jos. Šiške.
- 6.) Poročila in predlogi odborovi.
- 7.) Poročila in predlogi podružnic.
- 8.) Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. dne maja 1897.

Ivan Murnik s. r.,
načelnik.

Gustav Piro s. r.,
tajnik.

Seja glavnega odbora 9. dne junija 1897.

Navzoči so bili: družbeni predsednik gospod ces. svetnik J. Murnik, odborniki gg.: grof Barbo, baron Lazarini, Polakovski, Povše, Šiška, Žirovnik in tajnik G. Pirc.

Odbor se je posvetoval glede občnega zbora, ki bo 8. dne julija, ter je določil predloge, ktere bo stavil občnemu zboru.

Glede udeležitve družbe na kmetijski razstavi l. 1898. na Dunaju se je naročilo tajništvu ukreniti vse potrebno.

Na vprašanje slav. deželnega odbora, če bi ne kazalo vpejati premovanja bikov, kakor je to običajno na Koroškem in Štajerskem, jo odbor ukrenil odgovoriti, da bi bilo tako premovanje umestno, ako bi bilo več denarja na razpolago, dokler ga pa ni, naj se ostane pri sedanjem običaju pospeševanja govedoreje, t. j. pri nakupu in oddaji plemenih bikov. Pripomniti je, da na Koroškem in Štajerskem pospešujejo govedorejo izključno le s premovanjem, da pa na pr. na Koroškem nimajo nobenega napredka in bodo morali posnemati naš način pospeševanja govedoreje.

Po rešitvi več manjših ulog se je seja zaključila ter so se sprejeli naslednji gg. za nove ude:

Pečnik Francišek, posestnik v Malih Lipljenah; Petrič Jakob, posestnik v Ratečah; Cuznar Josip, posestnik v Ratečah; Grahor Anton, župan in posestnik v Smrju; Barbič Ivan, mizar in posestnik v Aplenku; Zagorec Ignacij, posestnik v Vratnem; Šterk Ivan, posestnik in trgovec na Paki; Nunar Josip, posestnik v Metliki; Kaluža Ivan, posestnik v Narinu; Urbančič Josip, posest. na Kalu; Kontelj Ivan, posest. na Kalu; Smrdel Luka, posest. na Kalu; Rotar Ivar, posest. na Kalu; Lagoj Anton, posest. na Kalu; Zadu Anton, posestnik na Kalu; Prelec Josip, posestnik na Kalu; Volk Matija, posestnik na Kalu; Fidel Miha, posestnik na Kalu; Špirar Pavel, posestnik na Kalu; Čepirlo Josip, posestnik na Kalu; Smrdel Francišek, posestnik na Kalu; Stegel Anton, posestnik na Kalu; Bobek Jakob, posestnik na Kalu; Kapelj Anton, posestnik na Kalu; Kapelj Andrej, posestnik na Kalu; Kaluža Jakob, posest. v Narinu; Šabec Mihael, posestnik na Kalu; Jankovič Andrej, posestnik na Kalu; Penko Anton, posestnik v Nadjem Selu;

Smrdel Anton, posestnik v Nandanjem Selu; Lenarčič Andrej, posestnik v Nandanjem Selu; Žigman Gašper, posestnik na Kalu; Kaluža Francišek, posestnik v Narinu; Kuret Janez, posestnik v Narinu; Lenarčič Jarnej, posestnik v Narinu; Fidel Josip, posestnik na Kalu; Homan Oton, posestnik v Radovljici; Vovk Josip, posestnik v Lescah; Ogrizek Francišek, župnik v Črešnjicah; Košir Janez, posestnik v Pristavi; Mavec Janez, posestnik v Drašici; Nagode Janez, farni administrator v Trebnjem; Erjavec Anton, posestnik v Vetrniku; Čandek Francišek, posestnik na Janeževem Brdu; Fabjančič Anton, posestnik na Janeževem Brdu; Podgoršek Anton, posestnikov sin na Ponikvi; Lesjak Matija, posestnik v Sv. Petru pod Sv. gorami; Petkovšek Josip, učitelj v Velesovem; Zarnik Ivan, posestnik in gostilničar v Velesovem; Čebašek Ivan, posestnik v Prebačevem; Stare Elizabeta, posestnica v Prebačevem; Likozar Matevž, posestnik, mesar in gostilničar na Visokem; Zagrajšek Anton, posestnik v Golverhu; Černelc Josip, trgovec v Sv. Petru pod Sv. gorami; Potočnik Mihael, posestnik v Županjih Njivah; Turk Anton, posestnik in gostilničar v Novem Kotu; Ferlič Ivan, posestnik v Novem Mestu; Dular Ivan, posestnik v Valtu Vasi; Pavček Ivan, posestnik Ceglencici; Pretnar Janez, posestnik na Brezjah; Varum Janez, p. d. Fridl, posestnik v Zgornjih Borovljah; Brezer Ivan, posestnik v Koprivniku; Presser Josip, posestnik v Brezjah; Pipan Ivan, župnik pri Sv. Antonu pri Kopru; Trček Francišek, posestnik v Bevkah.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Brezovici, ki bode v nedeljo, 27. dne junija, po prvi sv. maši v šoli.

VZPORED:

- 1.) Nasveti za občni zbor c. kr. kmet. družbe.
- 2.) Pogovor o rabi podružničnih kmetijskih strojev.
- 3.) Nasveti podružničnih udov.

Kmetijska podružnica na Brezovici,

10. dne junija 1897.

And. Remškar, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Vipavi, ki bode v nedeljo, 27. dne t. m. popoldne točno ob 4. uri v šoli (soba II. razred.).

VZPORED:

- 1.) Poročilo predsednikovo.
- 2.) Predlogi za občni zbor c. kr. kmet. družbe v Ljubljani.
- 3.) Volitev odposlanca k občnemu zboru c. kr. kmet. družbe v Ljubljani.
- 4.) Razni nasveti in predlogi.

Kmetijska podružnica v Vipavi,

10. dne junija 1897.

Matija Erjavec, načelnik.

Anton Skala, tajnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Sv. Križu pri Litiji, ki bode v nedeljo, 27. dne junija t. l. ob 4. uri popoldne v svetokrižki šoli.

VZPORED:

- 1.) Poročilo o stanju in delovanju podružnice.
- 2.) Volitev načelnikovega namestnika.
- 3.) Predlogi za glavni zbor c. kr. kmetijske družbe.

K obilni udeležbi vabi uljudno vse ude

Sv. Križ pri Litiji, 11. dne junija 1897.

Janko Nep. Jeglič, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Studenem pri Postojni, ki bode v nedeljo, 27. dne t. m. popoldne ob 3. uri v šoli.

VZPORED:

- 1.) Volitev odposlanca za občni zbor c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani 8. dne julija.
- 2.) Posamezni nasveti.

Kmetijska podružnica v Studenem,

11. dne junija 1897.

J. Jurca st. s. r., načelnik.

V a b i l o

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe v Ribnici, ki bo v nedeljo, 27. dne junija t. l. popoldne ob 3. uri v šolskem poslopju.

V Ribnici, 10. dne junija 1897.

Fr. Dolinar s. r., načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Št. Vidu pri Zatičini, ki bode 29. dne junija t. l. ob 3. uri popoldne v šolskem poslopju.

Kmetijska podružnica v Št. Vidu pri Zatičini,

10. dne junija 1897.

Štef. Jaklič, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Poljansko dolino, ki bode 29. dne junija 1897. l. ob 4. uri popoldne v hiši podružničnega načelnika And. Šraja v Gorenji Vasi.

VZPORED:

- 1.) Načelnik otvori zborovanje.
- 2.) Volitev odposlanca na občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.
- 3.) Nasveti in predlogi za ta zbor.
- 4.) Razni predlogi in nasveti v korist in zboljšanje podružnice. Zborovanja naj izvolijo udeležiti se vsi udje.

Kmetijska podružnica za Poljansko dolino,

10. dne junija 1897.

And. Šraj, načelnik.

Josip Šubic, tajnik.

Listnica uredništva.

J. D. v P. Poslane nam trte so napadene po trsnem kaparju, o katerem smo pisali že ponavljaje v tem listu. Škoda, katero dela trsni kapar, ni znatna, čeprav nastopi v veliki množini. Pokončuje se s tem, da se spomladi, dokler trta ne ozeleni, prisušene samice odstrgajo raz trte.

J. Č. v L. Iz Vašega popisa posnemamo, da so Vaše jablane napadene od listnih ušij. Kako se te škodljivke zatirajo, smo že večkrat pisali.

S. F. v V. Kako je z brezobrestnim posojilom za vinogradnike, nam ni znano, a kolikor vemo, je deželni odbor svojo dolžnost že spolnil, prošnji pa zato ne more končno rešiti, ker še ni dobil državnega prispevka. — Višjih cen za sviloprejke kakor v Gorici tudi drugje ne bode dosegli.

J. v R. Stenice podobni mrčes, ki se nahaja na trtah in zaradi katerega vprašate za svet, je trsni kapar, zato tudi Vam velja gorenji odgovor.

M. K. v D. Zaradi čebelarškega orodja je glavni odbor stopil v dogovor z Vašo podružnico.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1897. Leto XIV.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 15. junija 1897. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 40.— kr. do gld. 45.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 45.— kr. do gld. 55.— kr.; gorenjska repa gld. 30.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 9.50 kr.; konopno seme gld. 10.— kr. do gld. 10.25 kr.; kuminovo seme gld. 26.— kr. do gld. 28.— kr.

Fižol: Budeči ribniški gld. 6.— kr.; rudeči Hrvat gl. 5.— kr.; prepeličar (koks) gld. 9.— kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenežnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 16.— kr. do gld. 16.50 kr. brez dima sušene gld. 18.— kr. do gld. 21.— kr.

Orehi domači: gld. 14.— kr. do gld. 15.— kr.

Ježice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.— kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 29.— kr. do gld. 30.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 33.— kr. do gld. 34.— kr.

težke od 30 do 40 kg „ 27.— „ „ 28.— „

lahke „ 28.— „ „ 29.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Telečje kože: 45 kr. za kg.

Kozličeve kože po gld. —.60 kr. do gld. —.70 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 30 kr. za kg.

Druge vrste 18 do 20 „ „ „

Kože lisic po gld. 3.— do 3.50

„ kun „ 8.— „ 9.— za par.

„ dihurjev „ 2.— „ 2.50

„ vidr „ 9.— „ 10.—

Kože zajcev po 9 do 10 gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 12. junija 1897. Pšenica gld. 8.50 kr., rž gld. 6.50 kr., ječmen gld. 5.— kr., oves gld. 6.50 kr., ajda gld. 7.20 kr., proso gld. 6.— kr., turšica gld. 4.75 kr., leča gld. 11.— kr., grah gld. 12.— kr., fižol gld. 9.— kr., seno gld. 2.40 kr., slama gld. 1.78 kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 12. junija 1897. Pšenica gld. 8.37 kr., rž gld. 6.65 kr., ječmen gld. 7.50 kr., oves gld., 5.90 kr., turšica gld. 4.10 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

V Budapešti, 12. junija 1897. Pšenica gld. 8.25 kr., turšica gld. 3.85 kr., oves gld. 5.50.

Goveda, meso ter živalski pridelki:

V Ljubljani, 12. junija 1897. Goveje meso 64 kr., telečje meso 62 kr., svinjsko meso 70 kr., prasičje salo 76 kr., špeh svež 74 kr., špeh prekajen 68 kr., surovo maslo 80 kr. (Vse cene veljajo za 1 kilogram.)

Deloljubne

osebe — povsod — katere trajni denarni zaslužek iščejo, naj pismeno povprašajo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante. (28—5)

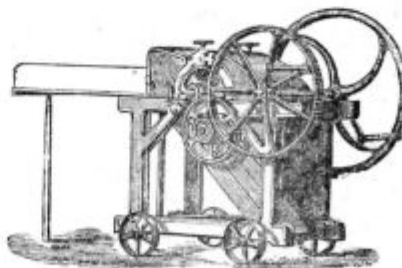
KAROL KAVŠEK

Ljubljana, Dunajska cesta št. 18.

ima največjo
tovarniško zalogo
vseh

kmetijskih strojev
za Kranjsko.

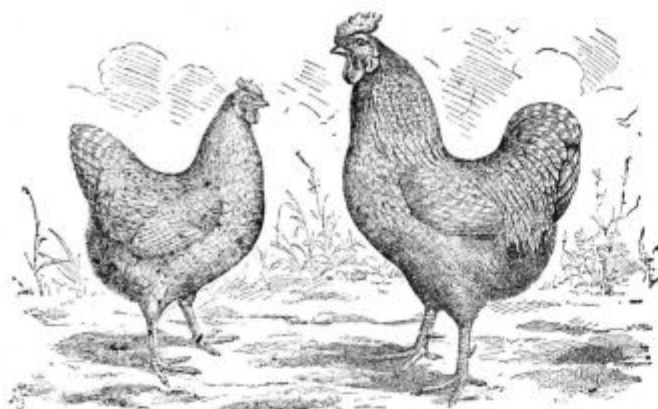
Istotam so v zalogi
posebno izvrstne škoporeznice in mlatilnice ročne in na gepel, vsakovrstne gepelne, mlinske za trenje žita, travniške brane, pluge itd. itd.

P. n. grajščakom in posestnikom je toraj omogočeno, da si potrebne poljedelske stroje v moji zalogi lahko sami izberejo ter jih njim ni treba kupovati od prodajalcev, oziroma tovarn slabega glasu za visoke cene, in to tem več, ker njim popolnoma jamčim za močan izdelek kakor največjo delavnost. — Tudi preskrbuje vsakovrstne posamezne dele za stroje kakor tudi nože za slamo-reznice. (30—1)

Plačuje se tudi lahko v obrokih.

 Najcenejša zaloga!

Jajca za valenje

od najboljših kokošjih pasem za kmetovalce

Houdan, Plymouth Rocks in Laške kokoši po 15 kr. eno
dobiti je pri (44-7)

Jos. Lenarčič-u na Vrhniki.

Nik. Hofmann,

tovarnar kirurških inštrumentov, umet-
alni, ter orožni kovač in nožar
v Ljubljani na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo
raznovrstnega v njegovo stroko
spadajočega blaga. Vsa zaloga
obstoja iz lastnih izdelkov in
se za vsako prodano reč jamči,
da je dobra in iz najboljšega
blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši
noži za vrtnarje in vinogradarje,
kakor sploh nožarsko in fino
kovaško orodje za kmetovalce,
vrtnarje, vinogradarje, goz-
darje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in
v najboljši kakovosti narede. (8-9)

Dr. M. Pirc

(53-3)

uljudno naznanja, da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani, v Gospodskih ulicah št. 4,
v I. nadstropji na levo.

Puškarske izdelke,

priporoča slavnemu p. n. občinstvu, kakor: vsakovrstne
puškarske izdelke najnovejših sistemov, puške:
lovske za brok ali kroglice, kakor tudi take za
tarčo, sobne puške (Flobert), ter orožje v osebno
obrambo.

Vsakovrstna popravila in predelovanja po najnižjih cenah.

Vse pri meni izdelano orožje je samo ročno delo
iz najboljšega materiala; vse puške so uradno preskušene
in dobro uravnane. (1-11)

☞ Za vsako delo sem vestni porok sam. ☜

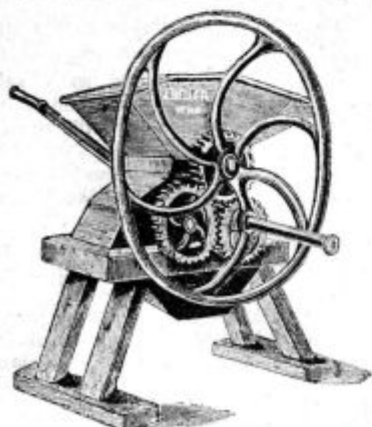
Obširne ilustrovane cenike, slovenske in nemške, do-
pošiljam na zahtevanje poštne prosto.

ANTON SODIA, puškar v Borovljah
(Ferlach) Koroško.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvr-
šitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Škropil-
nice proti peronospori, poboljšani sestav Vermo-
relor. Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice
(preše) za vino in sadje različnih sestav, (te
stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor
hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo
zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo,
ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje
prodaja v najboljši izvršitvi (11-7)

IG. HELLER na Dunaju
II/2, Praterstrasse 49.

☛ Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati! ☛

Zastopniki se iščejo.

Domače kose!

Da se nepotrebna ptuja konkurencija zavrne pričela je podpisana tvrdka izdelavati v dogovoru s o. kr. kmetijsko družbo kranjsko posebne

kose iz garbanega angleškega jekla,

ki so boljši kakor koli druge.

Blago teh kos je najboljši, ki se da dobiti, je jako trdo a zraven pa volno, da ne poka.

Kose imajo vdarjene varstvene znamke in sicer:

in

Dolžost kos	v pesteh	cesarskega orla			križ s krajci.		
		5	5 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2
	v centimetrih	55	60	65	70	75	80
Cena kr.:		85	90	95	1—	1.05	1.10

Iz ravno takega jekla:

srpe po 50 kr.

nože za slamoreznike po 2 gld.,

kline za slamorezne stroje po 2 gld.,

kose za mah po 50 kr.

Isto tako izdeluje vse drugo v njeno stroko spadajoče blago, kakor lopate, sekire, vile, krampe, nože, cepine, lemeže, črtala, vezi, šine, podvoze, pokrovke, coklje, kladva, klešče i. t. d., in sicer fino točno in po primerno nizki ceni.

K obilni naročitvi se priporoča

(56—1)

F. Kajetan Ahačič

v Tržiču na Gorenjskem.

Pristna

dalmatinska vina,

kakor tudi druge vrste, priporoča gg. gostilničarjem in posestnikom od 56 litrov naprej po 17.5 — 22 kr. liter.

Dalje ima tudi v zalogi

(45—5)

Živinsko sol

po znižani ceni in ktero oddaja v vsaki množini

TOMO TOLLAZZI,

trgovec v Dol. Logatcu.

Kdo pije

Kathreiner-

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

Lepo posestvo

oddaljeno en četert ure od zagorskega premogokopa, s popolnoma novem gospodarskem poslopjem, se proda iz proste roke. Več pove (54—1)

L. Habat v Zagorju ob Savi.

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v izvršitev vsih tiskarskih del, kot: knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani litografska dela v eni ali večih barvah.

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo knjig za mladino ter razne muzikalije.

Cenik se pošlje zastoj in poštne prosto.

Semenski krompir

„rožnik“ in „amerikanec“ zgođen, kakor pravi češki in ogerski „onejidovec“, lep češki ječmen in oves in več drugih vrst semen prodaja po nizki ceni

Josip Levč,

trgovec v Ljubljani.

Dalje kupuje vsakovrstne zgodnje rastline kakor: črešminovo lubje, črno čmeriko, lapuhovo cvetje, sladke korenince, jeternik, jelenov jezik, ježice, smerekovo seme itd. itd. po možno visoki ceni. (43—4)

„Kupi pri velikem trgovcu, a ne pri malem!“

To velja sosebno za vsoto trgovino, kajti le tako velika trgovina kakor moja ima vsled nakupa ogromnih množic blaga proti takojšnjem plačilu malo stroškov, kar je slednjič le kupovalcu na korist.

Krasni uzorci se pošiljajo zastoj na zasebne kupovalce. Zelo obsežne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe krojači nefrankovane. (5—6)

Blago za obleke.

Peruvijen in dosking za visokoč. duhovščino, predpisano blago za o. kr. uradniške uniforme, tudi za veterance, požarne brambe, telovadce, livreje, sukno za biljarde in igralne mize, prevleke za vozove, lodne, tudi nepremočne za lovske suknje, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld. itd. Vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno blago in ne cene cunjé, ki niti niso vredne krojaškega dela, priporoča

JAN. STIKAROFSKY

v BRNU (Avstrijski Manšester).

Največa tovarniška zaloga v vrednosti 1/2 milijona goldinarjev.

♦♦ Pošilja se le po povzetji. ♦♦

Svarilo! Agentje in krošnariji radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „blago Stikarofskega“. Da se takem sleparijam v oko pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikačo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Pluge in osipalnice po najboljši in skušeni sestavi izdeluje po 8 gld., močnejše po 9 gld. komad, Miha Preložnik, kovač v Hotinji Vasi, pošta Kranichsfeld, Sp. Štajersko (30)

Dobre osipalnice po 7 gold. komad, kakor tudi izvrstne **pluge** za oranje in okopavanje izdeluje po najnižji ceni Matevž Bregant, kovač v Orehovesi, pošta Kranichsfeld, Sp. Štajersko. (98)

Več bikov čiste belanske pasme je naprodaj pri grajščini Rakovnik, pošta Št. Rupert, Dolenjsko (115)

Živinska sol v vrečah po 50 kg in najnižji ceni prodaja R. E. Mihaelčič, trgovec v Zagorju ob Savi. (117)

Dve svinji čistokrvne jorkširske pasme, ki bote že za oplemeniti, ima naprodaj Jos. Hočevnar, posestnik v Žejah št. 12., pošta Kamnik. (118)

Modro galico, la, prodaja na drobno po 26 kr. kilogram, na debelo v sodečih à 250 kg pa po 25½ kr. kilogr. Ivan Wakonigg, trgovec v Šmartnem pri Litiji. (119)

Velika železna vrtna vrata, vgodna za pokopališča, 230 cm široka, 260 cm visoka s 130 cm visokim obočnim okvirom so naprodaj pri J. Rodé-Dogan v Ljubljani. (120)

Prostorno kovačnico z stanovanjem vred, za dva ali več kovačev, urejeno vse z vodno močjo, kladvo, pihanje in brus, odda pod ugodnimi pogoji takoj v najem Leop. Dekleva v Košani. Kovačnica leži ob deželni reški cesti, na vadi Reka. (121)

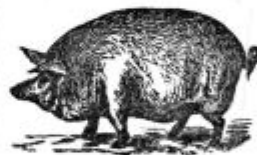
Bik, muricodolske pasme (siv), jako lep, 2 leti star, licencovan, izvrsten za plemo, 135 cm visok, je naprodaj pri Janezu Majcenu, posestniku v Bistrici, pošta Št. Rupert, Dolenjsko. (122)

Važno za kmetijstvo!

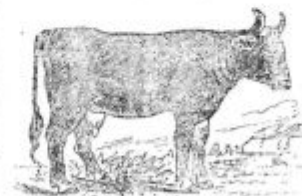
je:

Redilna štupa za kuretino, edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi množi valjenje jajec. 1 zavoje z navodilom 25 kr 5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za prašiče. Najboljše varstveno in dietetično redilno sredstvo za prašiče. 1 zavoje z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za živino, za konje, rogato živino in ovce i. t. d.

Skoro vže 40 let z najboljšim vspehom malo da ne po vseh hlevih v rabi, ako živina ne mara jesti, dalje zboljšuje mlieko.

Zavoje z rabilnim navodom 50 kr., 5 zavojev samo 2 gld.

Vsa ta naštetá sredstva se dobijo: (50-3)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Znižane cene!

ANDR. DRUŠKOVIC

trgovec z železnino v Ljubljani, Mestni trg št. 9 in 10

prodaja kakor bi bila

(9-5)

„razprodaja“

vse potrebno za stavbe, kakor cement, traverze, železniške šine za oboke, kovanja za okna in vrata, lopate, krampe, štorje, itd. itd., vsakovrstno kuhinjsko orodje, poljedelska orodja posebno v veliki izbiri

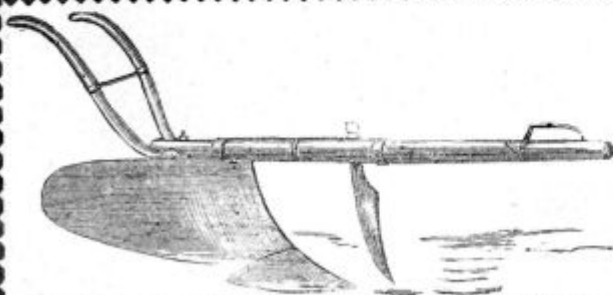
drevesa (pluge)

štedilna ognjišča in njih posamezne dele, pozlačena zagrobne križe in sploh vse v njegovo stroko spadajoče.

Posebno pa opozarjam gg. posestnike žag na izborne vodne žage in pile, za kojih jakovost se jamči.

Zunanja naročila se takoj in vestno izvrše. Kar bi ne ugajalo, se radovoljno zamenja, istotako se kupljeno blago radovoljno pošilja na dom ali na napovedani kraj.

— Ceniki pošiljajo se na zahtevanje brezplačno in franko. —

Kovači!

Tu kupujete železo najceneje, pri poštini vagi in prijazni postrežbi.

Poskusite, in se bode te prepričali!

CARBOLINEUM!